

FIȘA DISCIPLINEI
Paleografie româno-chirilică
Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj Napoca
1.2. Facultatea	Istorie și Filosofie
1.3. Departamentul	Istorie medievală, premodernă și istoria artei
1.4. Domeniul de studii	Istorie
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Istorie
1.7. Forma de învățământ	Învățământ la distanță

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Paleografie româno-chirilică				Codul disciplinei		HLX0006				
2.2. Titularul activităților de curs – Coordonatorul de disciplină				Prof. dr. Ovidiu Ghitta								
2.3. Titularul activităților de seminar / laborator / proiect – tutorele				Prof. dr. Ovidiu Ghitta								
2.4. Anul de studiu		III	2.5. Semestrul		5	2.6. Tipul de evaluare		Clv	2.7. Regimul disciplinei		Conținut	Felul disciplinei DS
											Obligativitate	Obligatorie / opțională DOB

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână – forma cu frecvență	3	din care: 3.2. curs	1			3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore pe semestru – forma Învățământ la distanță	150	din care: 3.5. SI	108	AI=Nr. ore curs IF x nr. săptămâni	14	3.6. AT + TC + AA	28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)							ore
3.5.1. Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)							
3.5.2. Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren							20
3.5.3. Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri							30
3.5.4. Tutoriat (consiliere profesională)							2
3.5.5. Examinări							2
3.5.6. Alte activități							2
3.7. Total ore studiu individual (SI) și	122						

activități de autoinstruire (AI)	
3.8. Total ore pe semestru (<i>număr ECTS x 25 de ore</i>)	150
3.9. Numărul de credite	6

4. Precondiții (*acolo unde este cazul*)

4.1. de curriculum	<i>nu</i>
4.2. de competențe	<i>nu</i>

5. Condiții (*acolo unde este cazul*)

5.1. de desfășurare a cursului	<i>Platforma UBB MsTeams</i>
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului/ proiectului	<i>Sala indicată în orar</i>

6. Competențe

6.1 Competențe specifice acumulate

<i>Competențe profesionale</i>	• <i>Asimilarea și utilizarea conceptelor specifice domeniului</i> • <i>Capacitatea de a descifra diferitele tipuri de scriere româno-chirilică</i> • <i>Capacitatea de a transcrie și edita un text româno-chirilic</i> • <i>Cunoasterea principalelor categorii de documente româno.chirilice</i> • <i>Capacitatea de a contextualiza și analiza un text istoric</i>
<i>Competențe transversale</i>	• <i>Dezvoltarea gândirii critice</i> • <i>Etica profesională</i> • <i>Comunicare academică și științifică</i>

6.2 Rezultatele învățării

<i>Cunoștințe</i>	<i>Studentul cunoaște alfabetul chirilic și particularitățile scrierii de tipar și cursive folosite de românii din Transilvania și Ungaria habsburgică.</i>
<i>Aptitudini</i>	<i>Studentul este capabil să transcrie din alfabetul chirilic în cel latin un text tipărit sau scris.</i>

<i>Responsabilități și autonomie</i>	<i>Studentul poate preda conținuturile asimilate, dar le poate folosi și în propria activitate de cercetare sau de editare a unor texte românești scrise cu slove chirilice.</i>
--------------------------------------	--

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1. Obiectivul general al disciplinei	Însușirea cunoștințelor necesare descifrării, înțelegerii și punerii în valoare a unor surse istorice primare
7.2. Obiectivele specifice	Cursul are ca obiectiv specific major inițierea studenților în descifrarea și transcrierea diferitelor categorii de documente redactate în limba română (cu ajutorul alfabetului chirilic) în Transilvania și Ungaria habsburgică în secolul al XVIII-lea. Se urmărește, mai întâi, familiarizarea lor cu problematica începuturilor și evoluției scrisului în limba română, insistându-se pe câteva detalii necesare aprofundării acestui fenomen cultural și însușirii elementelor principale ale scrierii (alfabet, semne diacritice, prescurtări, modul de întrebuințare a slovo-cifrelor) Accentul cade apoi, precumpănitor, pe exerciții, pe îmbunătățirea cunoștințelor de specialitate, a tehnicilor de lectură și de transcriere a documentelor. Exercițiile sunt menite să-i familiarizeze pe studenți cu diferitele tipuri de scriere româno-chirilică și cu principalele categorii de documente/texte produse în perioada studiată.

8. Conținuturi

8.1 AI, SI	Metode de predare	Observații
1. Introducere I: Originea alfabetului chirilic; Începuturile scrisului în limba română	Lectură individuală din suportul de curs și din bibliografia indicată	
2. Introducere II: Elementele constitutive ale scrisului în limba română; alfabetul; semnele auxiliare ale scrierii	Lectură individuală din suportul de curs și din bibliografia indicată	
3. Introducere III: Prescurtările – metode și semne; elemente de cronologie	Lectură individuală din suportul de curs și din bibliografia indicată; exerciții individuale	
4. Exerciții (tipărituri): L. Baranyi, Pânea pruncilor, 1702	Exercițiu individual pe baza suportului de curs	
5. Exerciții (tipărituri): Iosif de Camillis, Catechismuș, 1726	Exercițiu individual pe baza suportului de curs	
6. Exerciții (tipărituri): Învățătură creștinească, Blaj, 1759	Exercițiu individual pe baza suportului de curs	
7. Exerciții (tipărituri): Patenșul de toleranță, Blaj, 1782	Exercițiu individual pe baza suportului de curs	
8. Exerciții (tipărituri): Gheorghe Șincai, Catehismul cel Mare, Blaj, 1783	Exercițiu individual pe baza suportului de curs	
9. Exerciții (tipărituri): Samuil Micu, Propovedanie, Blaj, 1784	Exercițiu individual pe baza suportului de curs	
10. Exerciții (tipărituri): Ioan Molnar, Economia stupilor, Viena, 1785	Exercițiu individual pe baza suportului de curs	
11. Exerciții (tipărituri): Radu Tempea, Gramatică românească, Sibiu, 1797	Exercițiu individual pe baza suportului de curs	
12. Exerciții (manuscrise: cărți, miscelane):	Exercițiu individual pe	

<i>Gherontie Cotore, Despre articulațiunile ceale de price, Sâmbăta mare, 1746</i>	<i>baza suportului de curs</i>	
13. Exerciții (manuscrise: cărți, miscelane): <i>Constantin din Alămor, Literatură religioasă apocrifă, 1747-1748</i>	<i>Exercițiu individual pe baza suportului de curs</i>	
14. Exerciții (manuscrise: cărți, miscelane): <i>Razumnic de toate întrebările și răspunsurile, 1761</i>	<i>Exercițiu individual pe baza suportului de curs</i>	
Bibliografie: 1. <i>Vîrtosu, Emil, „Din paleografia chirilică românească”, în vol. Documente privind istoria Romîniei, Introducere, vol. I, București, 1956, p. 285-319</i> 2. <i>Vîrtosu, Emil, Paleografia româno-chirilică, București, 1968</i> 3. <i>Gheție, I., Mareș, Al., Originile scrisului în limba română, București, 1985</i> 4. <i>Edroiu, Nicolae, Paleografia româno-chirilică, Cluj-Napoca, 2001</i> 5. <i>Edroiu, Nicolae, Scrierea chirilică românească, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2013</i> 6. <i>Ghitta, Ovidiu, Scrierea chirilică românească din Transilvania și Ungaria habsburgică, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2015</i> 7. <i>Ghitta, Ovidiu, Paleografie româno-chirilică I – suport de curs, Cluj-Napoca, 2025</i>		
8.2 AT	<i>Metode de predare</i>	<i>Observații</i>
1. <i>Originea alfabetului chirilic; Începuturile scrisului în limba română</i>	<i>Prelegere</i>	
2. <i>Elementele constitutive ale scrisului în limba română; alfabetul; semnele auxiliare ale scrierii</i>	<i>Prelegere; exemplificare</i>	
3. <i>Prescurtările – metode și semne; elemente de cronologie</i>	<i>Prelegere; exemplificare</i>	
4. <i>Exerciții (tipărituri): L. Baranyi, Pânea pruncilor, 1702</i>	<i>Exercițiu; exemplificare</i>	
8.3 TC	<i>Metode de transmitere a informației</i>	<i>Observații</i>
1. <i>Lucrare de verificare: Începuturile scrisului în limba română (întocmită pe baza bibliografiei)</i>	<i>Lucrare de verificare scrisă, înaintată la termen prin Platforma MsTeams: Problematizare, argumentare, sintetizare.</i>	<i>Termen de predare: 27.10.2025, nr. ore alocate realizării lucrării: 5</i>
2. <i>Lucrare de verificare: Semnele diacritice – selectarea și sistematizarea unor exemple din texte puse la dispoziție</i>	<i>Lucrare de verificare scrisă, înaintată la termen prin Platforma MsTeams: selectare, argumentare, sintetizare.</i>	<i>Termen de predare: 24.11.2025, nr. ore alocate realizării lucrării: 5</i>
3. <i>Lucrare de verificare: Elemente de cronologie – datarea documentelor/textelor puse la dispoziție</i>	<i>Lucrare de verificare scrisă, înaintată la termen prin Platforma MsTeams: exemplificare, argumentare.</i>	<i>Termen de predare: 15.12.2025, nr. ore alocate realizării lucrării: 5</i>
4. <i>Lucrare de verificare: Transcrierea unui fragment dintr-un text tipărit: Petru Pavel Aaron, Păstoriceasca datorie, Blaj, 1759</i>	<i>Lucrare de verificare scrisă, înaintată la termen prin Platforma MsTeams: transcriere,</i>	<i>Termen de predare: 5.01.2026, nr. ore alocate realizării lucrării: 5</i>

	argumentare.	

Bibliografie

1. Vîrtosu, Emil, „Din paleografia chirilică românească”, în vol. *Documente privind istoria României, Introducere, vol. I, București, 1956, p. 285-319*
2. Ionașcu, Ion, „Cronologia documentelor din Țara Românească și Moldova”, în vol. *Documente privind istoria României, Introducere, vol. I, București, 1956, p. 389-452*
3. Panaitescu, P.P., *Începuturile și biruința scrisului în limba română, București, 1965*
4. Vîrtosu, Emil, *Paleografia româno-chirilică, București, 1968*
5. Gheție, I., Mareș, Al., *Originile scrisului în limba română, București, 1985*
6. Gheție, I., Mareș, Al., *Diaconul Coresi și izbânda scrisului în limba română, București, 1994*
7. Edroiu, Nicoale, *Paleografia româno-chirilică, Cluj-Napoca, 2001*
8. Edroiu, Nicolae, *Scrierea chirilică românească, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2013*
9. Ghitta, Ovidiu, *Paleografie româno-chirilică I – suport de curs, Cluj-Napoca, 2025*

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunităților epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Această materie întrunește toate calitățile în conformitate cu următoarele standarde:

- Registrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior (<http://www.rncis.ro>)
- Clasificarea Ocupațiilor din România (<http://www.mmuncii.ro/>)

10. Evaluare

Tip activitate	10.1. Criterii de evaluare	10.2. Metode de evaluare	10.3. Pondere din nota finală
10.4. AI, SI	Cunoasterea tematicii stabilite pentru activitățile tutoriale	Examen scris	40%
	Transcrierea și editarea textelor	Examen scris	40%
10.5. TC / AA	Studentii trebuie să elaboreze și să trimită până la data limită stabilită patru <u>lucrări de verificare</u> .	Lucrări de verificare scrise și trimise până la data limită	20%
10.6. Standard minim de performanță • Predarea a cel puțin 50% din lucrările de verificare cerute. • Nota minimă de 5 (cinci) la evaluarea finală.			

11. Etichete ODT (Obiective de Dezvoltare Durabilă)

Nu se aplică